

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kutnie wyrokiem z dnia 18 października 2016r. wydanym w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej B. przy ul. (...) w K. przeciwko Gminie M. K. zasądził od pozwanej gminy na rzecz powodowej wspólnoty kwotę 2400 zł wraz z odsetkami ustawowymi, określanymi od dnia 1 stycznia 2016r. jako odsetki ustawowe za opóźnienie, od dnia 13 czerwca 2015r. do dnia zapłaty oraz kwotę 384,77 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy wskazał, że stan faktyczny był między stronami bezsporny i przedstawiał się następująco.

Powodowa wspólnota nabyła w postępowaniu egzekucyjnym odrębną własność lokalu. Następnie wystąpiła do komornika o przeprowadzenie eksmisji z tegoż lokalu powołując się na postanowienie o przysądzeniu własności z dnia 18 marca 2013r. wydane przez sąd w sprawie o nadzór nad egzekucją z nieruchomości wszczętej 10 czerwca 2011r. Postanowienie o przysądzeniu własności nie było opatrzone klauzulą wykonalności, stwierdzono jedynie jego prawomocność. Komornik prowadzący postępowanie o opróżnienie lokalu zwrócił się do pozwanej gminy o wskazanie pomieszczenia tymczasowego dla osób zajmujących lokal, komornik wskazał, że egzekucja toczy się na podstawie postanowienia o przysądzeniu własności zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Pozwana gmina odpowiedziała, że nie dysponuje wolnym pomieszczeniem tymczasowym, zaś w kolejnym piśmie wskazała, że postępowanie egzekucyjne prowadzone jest na podstawie orzeczenia, które nie zastępuje orzeczenia eksmisyjnego. Komornik ponownie zwrócił się o wskazanie pomieszczenia tymczasowego, natomiast w kolejnym piśmie o wskazanie noclegowni dla osób zajmujących lokal. Mimo kwestionowania tytułu wykonawczego pozwana gmina wskazała miejsca noclegowe, po czym eksmisja została przeprowadzona. Pismem doręczonym pozwanemu dnia 29 maja 2014r. powodowa wspólnota wezwała pozwaną gminę do zapłaty kwoty 3400 zł tytułem odszkodowania za niedostarczenie pomieszczenia tymczasowego, gmina nie uznała żądania zapłaty. Sąd Rejonowy nadto przyjął, że w spornym okresie rynkowa stawka czynszu z tytułu najmu lokalu objętego postępowaniem wynosiła 400 zł miesięcznie.

W oparciu o opisane ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy wywiódł, że strona pozwana nie miała racji kwestionując istnienie obowiązku dostarczenia pomieszczenia tymczasowego z uwagi na prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu egzekucyjnego bez klauzuli wykonalności. Sąd Rejonowy wskazał, że od 3 maja 2012r. przepisy k.p.c. nie przewidują możliwości nadania klauzuli wykonalności postanowieniu o przysądzeniu własności. Jednocześnie podniósł, że w kontekście art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. nowelizującej przepisy k.p.c. postępowanie klauzulowe na charakter autonomiczny, co oznacza, że do postępowań klauzulowych stosuje się przepisy k.p.c. takiej treści, jaka obowiązywała w chwili złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, a nie z daty wszczęcia postępowania, które doprowadziło do wydania tytułu egzekucyjnego. Tym samym od dnia 3 maja 2012r. art. 999 § 1 k.p.c. uniemożliwia nadanie klauzuli wykonalności jakimkolwiek prawomocnym postanowieniom o przysądzeniu własności, również takim, które zostały wydane na skutek postępowania egzekucyjnego wszczętego przed tym dniem. Oznacza to, że do wniosku o wszczęcie egzekucji o opóźnienie lokalu mieszkalnego po dniu 3 maja 2012r. wystarczyło złożenie jako tytułu wykonawczego jedynie odpisu prawomocnego postanowienia o przysądzeniu własności, które od dnia 3 maja 2012r. według art. 999 § 1 k.p.c. stanowiło tytuł wykonawczy bez nadawania mu klauzuli wykonalności.

Z tego względu Sąd Rejonowy przyjął, że pozwana gmina odpowiada za niewskazanie pomieszczenia tymczasowego w niniejszej sprawie, ale jedynie za okres 6 miesięcy, gdyż dalej idące żądanie było nieuzasadnione w świetle art. 1046 § 4 k.p.c. W konsekwencji, przyjmując niesporną stawkę miesięcznego czynszu w kwocie 400 zł, Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda kwotę 2400 zł wraz z odsetkami zgodnie z żądaniem pozwu uwzględniając doręczenie pozwanemu wezwania do zapłaty na etapie przedsądowym.

Podstawą orzeczenia o kosztach procesu był art. 100 k.p.c. przy uwzględnieniu, że powód wygrał sprawę w 71%.

Apelację od opisanego wyroku wywiódła pozwana gmina M. K.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. błędną wykładnię art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) przez niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, że zastosowanie w sprawie znajdzie art. 999 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym po 3 maja 2012r., podczas gdy tytuł egzekucyjny został wydany i uprawomocnił się w toku postępowania o sygn. akt I Co 1887/11 wszczętego przed dniem 3 maja 2012r.;

2. sprzeczność między dominującą oceną prawną a poczynionymi ustaleniami faktycznymi przez przyjęcie, że w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. o zastosowaniu właściwego prawa przy kwalifikacji tytułu egzekucyjnego decyduje data wszczęcia postępowania klauzulowego, podczas gdy w sprawie I Co 1887/11 w ogóle nie doszło do wszczęcia tego postępowania, a powód nie składał wniosku o nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu postanowieniu o przysądzeniu własności;

3. błędną wykładnię art. 999 § 1 k.p.c. przez wyprowadzenie nielogicznego wniosku, że o właściwym zastosowaniu cywilnego przepisu w nowym brzmieniu przesądza data wszczęcia postępowania klauzulowego, podczas gdy art. 999 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w sprawach wszczętych po 3 maja 2012r. stanowi wprost, że prawomocnemu postanowieniu o przysądzeniu własności nie nadaje się klauzuli wykonalności;

4. błędną wykładnię art. 1046 § 4 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 25c i art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego przez wadliwą ocenę, że w świetle art. 1046 § 4 k.p.c., nie tytuł wykonawczy, ale pismo komornika sądowego kreuje odpowiedzialność pozwanej gminy, w sytuacji gdy wskazane przepisy przywołanej ustawy stanowią wprost o tytule wykonawczym, jako podstawie do wykonania obowiązku dostarczenia pomieszczenia tymczasowego, zaś w rozpoznawanej sprawie powód nie wykazał tej zasadniczej przesłanki, koniecznej dla ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej gminy.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o zmianę kwestionowanego wyroku przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swą rzecz kosztów procesu wedle norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie stan faktyczny nie był między stronami sporny, poczynionych ustaleń nie kwestionował też skarżący w ramach zarzutów apelacji. Sąd Okręgowy przyjął więc za własne ustalenia faktyczne, w oparciu o które wydany został wyrok Sądu I instancji.

Apelujący zakwestionował ocenę ustalonych okoliczności sprawy w kontekście norm określających zasady odpowiedzialności gminy za niedostarczenie pomieszczenia tymczasowego, dokonaną przez Sąd Rejonowy u podstaw zaskarżonego wyroku. Ze stanowiskiem skarżącego należało się zgodzić.

Podstawą odpowiedzialności gminy za niedostarczenie pomieszczenia tymczasowego jest art. 18 ust. 5 w związku z art. 25e ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (dalej jako ustawa o ochronie praw lokatorów - tekst jedn. Dz. U. z 2016r., poz. 1610) i art. 417 § 1 k.c.

Obowiązki gminy związane z dostarczeniem pomieszczenia tymczasowego regulowane są art. 25a i nast. przywołanej ustawy. Według art. 25a ustawy gmina tworzy zasób tymczasowych pomieszczeń, które przeznaczają się na wynajem. Zgodnie z art. 25c umowę najmu tymczasowego pomieszczenia zawiera się z osobą, wobec której wszczęto egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego, w którym orzeczono obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych, bez prawa do lokalu socjalnego lub zamiennego, z zastrzeżeniem wyłączeń określonych w art. 25d, które nie dotyczą okoliczności niniejszej sprawy.

Z powyższego wynika, że obowiązek gminy wskazania pomieszczenia tymczasowego aktualizuje się w toku egzekucji obejmującej opróżnienie lokalu mieszkalnego, a zatem wówczas, gdy obowiązek opróżnienia lokalu mieszkalnego

wynika z tytułu wykonawczego. Zasady tej nie zmienia regulacja art. 1046 § 4 k.p.c., która normuje sposób wykonywania przez komornika sądowego obowiązku opróżnienia lokalu mieszkalnego względem osób, którym nie służy uprawnienie do lokalu socjalnego lub zamiennego. Wprost w treści wskazanego przepisu wskazano (zdanie pierwsze), że objęte regulacją czynności podejmowane są na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika prawo dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego. Z tego względu trudno zgodzić się z twierdzeniem, że sam tylko wniosek komornika kreuje obowiązek gminy wskazania pomieszczenia tymczasowego, przeciwnie, podkreślić trzeba, że komornik może zwrócić się do gminy z tego rodzaju wnioskiem wyłącznie w oparciu o tytuł wykonawczy, o jakim mowa w art. 1046 § 4 k.p.c. zdanie pierwsze. Istnienie tytułu wykonawczego obejmującego obowiązek opróżnienia lokalu mieszkalnego warunkuje więc odpowiedzialność gminy za wykonanie obowiązku wskazania pomieszczenia tymczasowego, stanowiąc okoliczność zasadniczą dla oceny przesłanki bezprawności, jako podstawy odpowiedzialności opartej na art. 417 § 1 k.c.

Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miało więc dokonanie oceny skutków prawnych postanowienia z dnia 18 marca 2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Kutnie w sprawie I Co 1887/11 o przysądzeniu własności odrębnego lokalu nr (...), położonego w K. przy ul. (...), na rzecz powodowej wspólnoty, na które powołano się w pozwie, jako podstawę egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu mieszkalnego.

W sprawie pozostaje poza sporem, że wskazane postanowienie jest prawomocne od dnia 3 kwietnia 2013r. i nie zostało opatrzone klauzulą wykonalności. Powodowa wspólnota nie występowała z wnioskiem o nadanie temu orzeczeniu klauzuli wykonalności, wystąpiła jedynie o wydanie odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem prawomocności (postanowienie – k. 110; adnotacja o wydaniu odpisu postanowienia ze stwierdzeniem prawomocności – k. 110 odw. załączonych akt I Co 1887/11).

Art. 999 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 maja 2012r. stanowił, że prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy własności w katastrze nieruchomości oraz przez wpis w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru dokumentów. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest także tytułem egzekucyjnym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości.

Przywołany przepis został zmieniony na podstawie art. 1 pkt 117 ustawy z dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381). Według nowego brzmienia art. 999 § 1 k.p.c., obowiązującego od dnia 3 maja 2012r. prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności w katastrze nieruchomości oraz przez wpis w księdze wieczystej lub złożenie do zbioru dokumentów. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności.

Według art. 9 ust. 1 ustawy nowelizującej z dnia 16 września 2011r. przepisy ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, z zastrzeżeniem ust. 2 – 7, które nie dotyczą okoliczności rozpoznawanej sprawy. Jak wskazuje się w orzecznictwie, ustawodawca zdecydował się więc na odstępienie od reguły intertemporalnej aktualności, na rzecz zasady kontynuacji, przedłużając obowiązek stosowania dawnego prawa w sprawach, które były w toku w chwili wejścia w życie nowego prawa. Podkreśla się, że jest to rozwiązanie często spotykane w przypadku gruntownych zmian stanu prawnego (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 maja 2014r., IV CSK 524/13, (...) Lex).

Postanowienie z dnia 18 marca 2013r. o przysądzeniu własności zostało wydane w toku postępowania o sygn. I Co 1887/11, którego przedmiotem był nadzór nad postępowaniem egzekucyjnym skierowanym do nieruchomości, zapadło więc w toku postępowania egzekucyjnego, które zostało wszczęte w roku 2010r. (sygn. akt Km 3230/10). Nie było innego postępowania odnoszącego się do przedmiotowego postanowienia, w szczególności nie było prowadzone postępowanie klauzulowe dotyczące spornego orzeczenia. Bez konieczności rozstrzygnięcia w tym miejscu sporów dotyczących charakteru postępowania klauzulowego zauważyć trzeba, że nie jest jasne, w jaki sposób w niniejszej

sprawie momentem decydującym o stosowaniu nowego prawa miałyby być wszczęcie postępowania klauzulowego, jako postępowania odrębnego w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r., czyli złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, skoro poza sporem pozostaje, że w odniesieniu do przedmiotowego postawienia postępowanie takie nigdy się nie tyczyło, gdyż wierzyciel nie składał wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Natomiast przyjęcie zapatrywania, że wszczęcie postępowania klauzulowego wyznacza prawo właściwe w kontekście art. 9 ust. 1 noweli doprowadziło do wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wniosku, że tym samym od dnia 3 maja 2012r. obowiązująca treść przepisu art. 999 § 1 k.p.c. zdanie drugie k.p.c. uniemożliwiła nadawanie klauzuli wykonalności jakimkolwiek prawomocnym postanowieniom o przysądzeniu własności, także tym, które zostały wydane na toku postępowania egzekucyjnego wszczętego przed dniem 3 maja 2012r. Jednakże powyższe oznaczałoby, że gdy chodzi o istniejące w dacie wejścia w życie noweli (3 maja 2012r.), prawomocne postanowienia o przysądzeniu własności, wraz z tym dniem wywołują one inny skutek prawny niż dotychczas, bez związku z tym, w jakim reżimie prawnym toczyło się postępowanie, które doprowadziło do ich wydania. Niezależnie od istotnych wątpliwości, jakie rodziłoby tego rodzaju rozwiązanie z punktu widzenia pewności obrotu oraz gwarancji dla stron postępowania, przytoczony wniosek pozostaje w sprzeczności z art. 9 ust. 1 noweli. Jak wcześniej wskazano, przepis ten wprowadził zasadę kontynuacji, przedłużając stosownie dawnego prawa do postępowań, które były w toku w dniu wejścia w życie noweli. Zreferowane zapatrywanie rozwiązanie to przekreśla. Raz jeszcze przypomnieć trzeba, że wedle art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. przepisy tej ustawy co do zasady stosuje do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie. Jedynym postępowaniem, jakie związane było z przedmiotowym postanowieniem o przysądzeniu własności było postępowanie egzekucyjne, w toku którego orzeczenie to zostało wydane. Tym samym data wszczęcia tego właśnie postępowania powinna być prawnie istotna z punktu widzenia regulacji art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. Powyższe oznacza, że skutki prawne przedmiotowego orzeczenia określa art. 999 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 3 maja 2012r.

Stanowisko takie jest przyjmowane przez komentatorów, gdy podkreśla się, że postanowienie o przysądzeniu własności wydane w postępowaniach wszczętych do dnia 3 maja 2012r. stanowi jedynie tytuł egzekucyjny, a w postępowaniach wszczętych po 3 maja 2012r. postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym bez potrzeby nadawania klauzuli wykonalności. Jak słusznie wskazał skarżący, w tym kontekście nie jest zrozumiałe uzależnienie rozstrzygnięcia w zakresie wyznaczenia prawa właściwego w przypadku kolizji norm w czasie przez odwołanie się do zdarzenia, które w nowym stanie prawnym, w odniesieniu do postanowień o przysądzeniu własności zostało wyeliminowane (tak A. Jakubowski, Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania cywilnego, SIP Lex; M. Manowska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. III, tom II, SIP Lex). Podobne wypowiedzi można odnaleźć w orzecznictwie, gdzie jednoznacznie wskazuje się, że skutki prawomocnego postanowienia o przysądzeniu własności w kontekście art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. i art. 999 § 1 k.p.c. należy określać z uwzględnieniem daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego, w toku którego postanowienie to zostało wydane (tak Sąd Okręgowy w Kaliszu w postanowieniu z dnia 18 października 2016r., II Cz 499/16, Lex nr 522240046).

Słusznie więc wywodził skarżący, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie było tytułu wykonawczego obejmującego obowiązek opróżnienia lokalu, o jakim mowa w art. 25c ustawy o ochronie praw lokatorów. W konsekwencji nie było też podstaw do przypisania pozwanej gminie odpowiedzialności w oparciu o art. 417 § 1 k.c. w związku z art. 18 ust. 5 i art. 25e ustawy o ochronie praw lokatorów, gdyż w badanym stanie faktycznym nie wystąpiła przesłanka bezprawności po stronie pozwanego. Zarzuty sformułowane w apelacji okazały się zatem zasadne.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. przez oddalenie powództwa w całości.

O kosztach procesu w odniesieniu do postępowania przed sądami obu instancji należało rozstrzygnąć stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c.

Na kwotę przyznaną stronie pozwanej z tego tytułu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej

udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.) w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804).

Z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz strony pozwanej zasądzono natomiast kwotę obejmującą opłatę od apelacji (120) oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (600 zł) ustalone w oparciu o § 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 i § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 października 2016r., zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016r., poz. 1667).